

2025-11-06

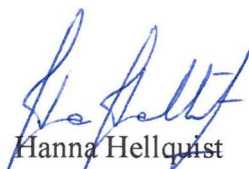
Klimat- och näringslivsdepartementet
111 52 StockholmKopia till
Utrikesdepartementet

Ärendenummer: 24/001878

Återrapportering enligt regleringsbrev till Sida för budgetår 2025 angående förhandlingar kopplat till FN:s konvention om biologisk mångfald

I enlighet med regeringens beslut i regleringsbrev för budgetår 2025, den 19 december 2024, redovisar Sida härmed myndighetens bidrag till förhandlingar kopplat till FN:s konvention om biologisk mångfald och hur relevanta delar av Kunming–Montreal-ramverket har genomförts inom ramen för myndighetens verksamhet samt synergierna detta arbete har gett för ett utökat och effektiviserat klimatbistånd.

Beslut i detta ärende har fattats av tjänsteförrättande generaldirektör Hanna Hellquist på föredragning av metod- och ämnesföreträdare Titta Lassila i närvaro av avdelningschef Annika Otterstedt.

Hanna Hellquist

Titta Lassila

Återrapportering enligt regleringsbrev till Sida för budgetår 2025 angående förhandlingar kopplat till FN:s konvention om biologisk mångfald

1. Sammanfattning

I december 2022 antogs ett nytt globalt ramverk för biologisk mångfald vid Conference of the Parties (COP)15 i Montreal: Kunming-Montreal Global Biodiversity Framework (KM-GBF). Formerna för implementeringen av ramverket har tagits vidare under COP16 i Cali, Colombia i oktober 2024. Nästa globala möte, COP17, arrangeras i Yerevan, Armenien i 2026. Sida stödjer regeringskansliets arbete i förhandlingarna samt arbetar för att mobilisera resurser för biologisk mångfald enligt KM-GBF. Sida redogör i denna skrivelse hur relevanta delar av KM-GBF har genomförts inom ramen för myndighetens verksamhet samt synergier detta arbete har gett för ett utökat och effektiviserat klimatbistånd.

Sidas bidrag till genomförandet av Kunming-Montreal -ramverket

- Sidas stöd till biologisk mångfald uppgick till 2,27 miljarder kronor år 2024. Det är en ökning med 190 miljoner kronor, eller över 9 procent, jämfört med 2023.¹ Detta belopp omfattar dels insatser med biologisk mångfald som huvudsyfte (1,284 miljarder kronor) och insatser med biologisk mångfald som delsyfte (984 miljoner kronor). Sida integrerar KM-GBF i sin verksamhet genom insatser som har biologisk mångfald som huvudsyfte respektive delsyfte och genom mobilisering av finansiering samt strategisk dialog. Sidas verktyg för ett rättighetsbaserat arbetssätt och jämställdhetsintegrering är instrumentella för att säkerställa att Sida bidrar till de generella principerna i KM-GBF.
- Sida bedömer att de sektorer som stödet till biologisk mångfald fördelas över idag (de fem största i 2024: miljöskydd, policy och administrativt stöd, jordbruk, urban eller rural utveckling, samt forskning och vatten och sanitet) är högst relevanta för att nå åtgärds målen i KM-GBF.

¹ Återrapportering enligt regleringsbrev till Sida för budgetår 2025 avseende FN:s konvention om biologisk mångfald, 2025-09-24, ärendenummer: 24/001878.

- En stor del av Sidas strategier inkluderar mål för skydd och bevarande av biologisk mångfald och ekosystem. Största utbetalningar för stöd till biologisk mångfald i 2024 gjordes under den globala strategin för miljö, klimat och biologisk mångfald, den regionala strategin för Afrika, den globala strategin för samarbetet med civilsamhället och strategin för forskningssamarbete.
- Sida bedömer att ett effektivt och inkluderande genomförande av KM-GBF förutsätter ett starkt fokus på ursprungsbefolkningar och lokala samhällen och deras rättigheter samt jämställdhet.
- Sida stödjer resursmobilisering för genomförandet av KM-GBF genom stöd till utvecklingen av ländernas nationella biodiversitetsplaner och -strategier (NBSAPs), nationella finansieringsplaner samt genom att stärka arbetet med mobilisering av privat kapital med hjälp av bland annat garantier.
- Sidas garantier avtalade mellan år 2020 och 2023 förväntas mobilisera cirka 3,8 miljarder kronor till skydd och restaurering av biologisk mångfald som ett delsyfte. År 2024 kompletterades dessa med en särskild Amazonas-garanti i samarbete med Interamerikanska utvecklingsbanken IDB.

Synergier med utökat och effektiviserat klimatbistånd

- Utav Sidas utbetalade medel till stöd för biologisk mångfald i år 2024 bidrog över 92 procent även till mål relaterade till klimat (utsläppsminskningar, anpassning eller både och). Omvänt är biologisk mångfald integrerat i mer än 43 procent av Sidas klimatfinansiering.
- Sida bedömer att förlust av biologisk mångfald och klimatförändringarna är direkt sammankopplade och behöver hanteras genom en systemansats där klimat (utsläppsminskning, anpassning och katastrofriskreducering), livsmedels- och vattentrygghet, hälsa och biologisk mångfald adresseras. Effektiv och integrerad hantering av dessa utmaningar är en förutsättning för hållbar ekonomisk utveckling och fattigdomsminskning i Sidas partnerländer.
- Sida arbetar med synergier särskilt genom att satsa på konkreta naturbaserade lösningar och genom att främja policykoherens mellan nationella klimat- och biodiversitetsplaner (NDC, NAP och NBSAP).

Innehållsförteckning

1. Sammanfattning	1
2. Uppdraget	3
3. Avgränsningar och uttolkning av uppdraget	3
4. Sidas bidrag till genomförandet av Kunming–Montreal-ramverket	3
5. Synergierna med utökat och effektiviserat klimatbistånd	13

2. Uppdraget

Enligt Sidas regleringsbrev för 2025 ska Sida redovisa hur relevanta delar av Kunming–Montreal-ramverket har genomförts inom ramen för myndighetens verksamhet samt synergier detta arbete har gett med arbetet för ett utökat och effektiviserat klimatbistånd. Myndigheten ska redovisa arbetet till Regeringskansliet (Klimat- och näringslivsdepartementet och Utrikesdepartementet) senast den 14 november 2025.

3. Avgränsningar och uttolkning av uppdraget

Sida har deltagit i svenska delegationens arbete och dialog efter COP16 och i viss utsträckning varit med i EU:s gemensamma dialog kring resursmobilisering och mobilisering av privat finansiering. Sida redovisar genomförandet av KM-GBF genom att fokusera på de områden och besluten som bedömdes som mest relevanta för myndighetens verksamhet i förra årets redovisning (2024)² och där Sida har tydligt mervärde genom sina partnerskap och kompetens. Sida bedömer dock att KM-GBF som helhet är relevant för verksamheten, då åtgärds målen är ömsesidigt förstärkande.

4. Sidas bidrag till genomförandet av Kunming–Montreal-ramverket

4.1 Bakgrund om Kunming-Montreal Global Biodiversity Framework

Kunming-Montreal Global Biodiversity Framework (KM-GBF) antogs av parterna till Konventionen om biologisk mångfald (CBD), tillsammans med sex associerade beslut, vid COP15 i Montreal i december 2022. Ramverket gäller till 2030 och ersätter den tidigare strategiska planen för biologisk mångfald och dess så kallade ”Aichi targets”. KM-GBF bygger på konventionens tre övergripande mål att bidra till 1) skydd av biologisk mångfald, 2) hållbart nyttjande av biologisk mångfald och 3) rättvis fördelning av nytta från genetiska resurser. KM-GBF innehåller fyra mål³ och 23 åtgärds mål.

KM-GBF ska genomföras med respekt för urfolks och lokalsamhällens rättigheter, kunskap, innovationer, världssyn, värden och praktiker och med deras fria, informerade och i förväg givna samtycke (FPIC) och med en ”whole of government” och ”whole of society” approach, det vill säga att alla samhällets olika aktörer behöver vara engagerade i genomförandet. Jämställdhetsaspekter är väl

² Återrapportering enligt regleringsbrev till Sida för budgetår 2024 angående förhandlingar om konventionen för biologisk mångfald, 2024-12-05, ärendenummer 24/000123.

³ De fyra målen är: A) Skydda och restaurera; B) blomstra med naturen; C) dela fördelarna rättvist; och D) investera och samarbeta.

integrerat i ramverket, dels i åtgärds mål 23 och dels i en separat jämställdhetsplan som också antogs vid COP15.

KM-GBF:s 23 åtgärds mål är uppdelade i tre grupper, där åtgärds mål 1-8 ska bidra till att minska hoten mot biologisk mångfald, åtgärds mål 9-13 ska bidra till att möta människors behov genom hållbart nyttjande av biologisk mångfald och åtgärds mål 14-23 utgör verktyg och lösningar för genomförande, och omfattar en rad olika aktörer och målgrupper. Dessa tre delar är ömsesidigt stöttande och förstärkande. För att nå de fyra övergripande målen behöver samtliga åtgärds mål adresseras. De associerade besluten omfattar bland annat ett uppföljningsramverk⁴ och en strategi för resursmobilisering. Beslutet om resursmobilisering⁵ bjuder in givarländer att stödja genomförandet av strategin för resursmobilisering (SRM) genom både integrering (insatser med biologisk mångfald som delsyfte) och ökad direkt finansiering av biologisk mångfald (insatser med biologisk mångfald som huvudsyfte) i sina portföljer, samt genom ökad användning av verktyg för mobilisering av privata investeringar i biologisk mångfald⁶, för att nå målet om resursmobilisering (åtgärds mål 19).

Genomförandet av ramverket är beroende av ansvarstagande och transparens och det främsta verktyget för planering, genomförande, uppföljning och översyn är ländernas nationella strategier och handlingsplaner för biologisk mångfald (NBSAP).

4.2 Sidas arbete med biologisk mångfald

Sida har i två tidigare skrivelser redogjort för potentialen och möjligheter att integrera KM-GBF i verksamheten.⁷ Sida har under året 2025 utrett synergier mellan klimat och biologisk mångfald samt med livsmedelstrygghet, vatten och hälsa – så kallade nexusområden enligt IPBES Nexus assessment (2024).⁸ Sida har även gjort en särskild insats för intern kapacitetsutveckling kring naturbaserade lösningar (NbS), med tre digitala möten/workshops med handläggare på Sida och utlandsmyndigheterna. Sida har också gjort en kartläggning av pågående stöd till NbS inom biologisk mångfald-portföljen.

⁴ CBD Decision 15/5 Monitoring Framework for the Kunming-Montreal Global Biodiversity Framework

⁵ CBD Decision 15/7

⁶ Para 19. CBD Decision 15/7

⁷ Återrapportering enligt regleringsbrev till Sida för budgetår 2023 angående förhandlingar om konventionen för biologisk mångfald, 2023-09-15, ärendenummer 23/000067; Återrapportering enligt regleringsbrev till Sida för budgetår 2024 angående förhandlingar om konventionen för biologisk mångfald, 2024-12-05, ärendenummer 24/000123.

⁸ IPBES (2024). Summary for Policymakers of the Thematic Assessment Report on the Interlinkages among Biodiversity, Water, Food and Health of the Intergovernmental Science-Policy Platform on Biodiversity and Ecosystem Services. IPBES secretariat, Bonn, Germany.

Sida har under 2025 utbildat och informerat både medarbetare och partners om vikten av klimat- och miljöintegrering och behovet av att öka klimatfinansiering från alla källor inklusive privat sektor. Sida har bland annat haft ett digitalt dialogmöte med partnerorganisationer från civilsamhället där mer än 60 personer från både svenska och utländska organisationer deltog.

Sida är en aktiv medlem i OECD:s biståndskommittés (OECD-DAC) arbetsgrupp för biologisk mångfald, *Friends of Biodiversity*, som samordnar, följer upp och utvecklar givarländernas arbete för biologisk mångfald.

Sida arbetar brett med hållbar och inkluderande förvaltning av biologisk mångfald (åtgärds mål 1) samt åtgärds mål 2 och 3, det så kallade (30x30) målet om att skydda och återställa minst 30 procent av världens land- och havsområden till 2030. Till exempel i Rwanda har COMBIO-projektet (*Biodiversity in the Eastern Province*), med sida som ensam huvudfinansiär, visat hur restaurering kan kombineras med sociala och ekonomiska vinster. Över 60 000 inhemska trädplantor har odlats fram i projektets plantskolor och distribuerats till samarbetspartners med Sidas finansiering. Dessutom har projektet för första gången i Rwanda identifierat 17 nya inhemska trädarter under 2024. Genom att restaurera över 117 000 hektar landskap har projektet både förbättrat ekosystemens resiliens samt har projektet skapat 28 000 arbetstillfällen, varav 44 procent för kvinnor.⁹

Ett annat exempel där Sida även är huvudfinansiär är Farm Africa-projektet *Nature-Based Solutions for Sustainable Development* i Östafrika, där fokus ligger på att stärka lokala institutioner och kooperativ för att genomföra hållbar markförvaltning och klimatanpassning. Genom utbildning, tekniskt stöd och gemensam planering har lokala betesmarkskooperativ ökat sin förmåga att restaurera betesmarker, minskat skogsskövling och förbättrat skogsekosystemens hälsa som i sin tur lett till ökad växtlighet, stärkt biologisk mångfald och högre produktivitet.¹⁰

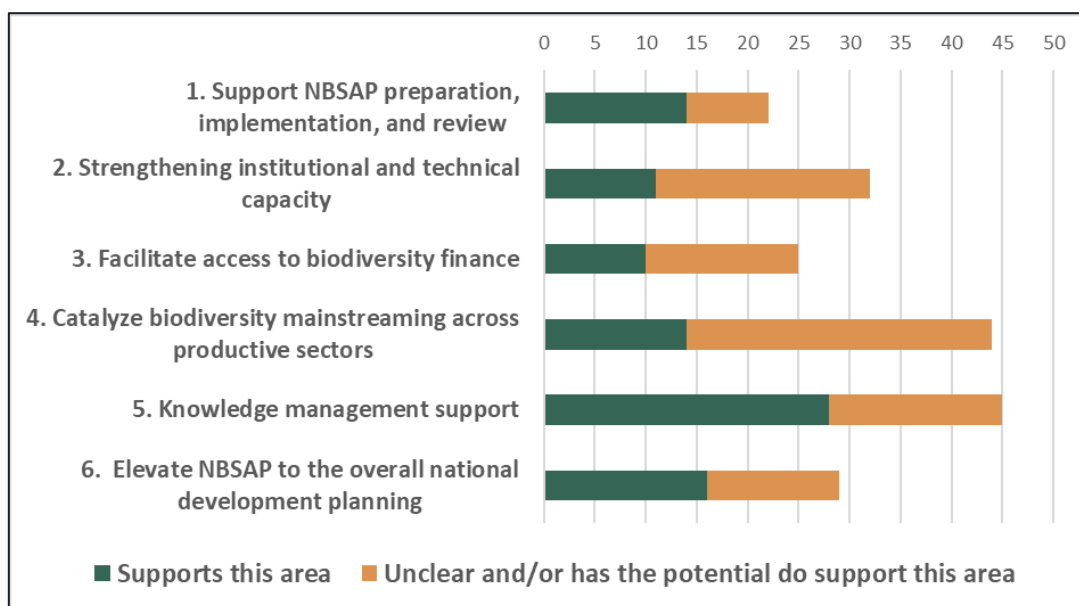
Nationella biodiversitetsplaner och -strategier (NBSAPs)

Sida har i linje med KM-GBF ökat sitt fokus på NBSAPs och har utvecklat en metod för att följa upp stödet som direkt bidrar till ländernas NBSAP-arbete. Baserat på Sida-handläggares egna bedömningar var 3,9 procent (drygt 220 miljoner kronor) av Sidas totala klimatfinansiering i 2024 direkt kopplat till NBSAP. Det indirekta stödet till NBSAP kan bedömas vara mycket större.

⁹ COMBIO- Biodiversity in the Eastern Province, Conclusion on Performance 2025, s. 3-10. Insatsnummer: 13063

¹⁰ Farm Africa: 2023-2026: Nature-Based Solutions for Sustainable Development, Conclusion on Performance 2025, s. 2-5. Insatsnummer: 15581

Enligt en separat analys genomfört av Sidas helpdesk för miljö och klimat över hela biodiversitetsportföljen (samarbeten som pågår 2025 med biologisk mångfald som huvudsyfte) stödjer totalt 42 procent av granskade insatser ländernas NBSAP-implementering inom ett eller flera områden: 41 procent stödjer kunskapshantering för NBSAP, 23 procent bidrar till att lyfta NBSAP som en integrerad del av den nationella utvecklingsplaneringen och 20 procent stödjer NBSAP förberedelser, implementering och uppföljning samt integrering inom produktiva sektorer. De största möjligheterna till förbättring finns enligt analysen inom stöd för tillgång till biodiversitetsfinansiering (Figur 1).¹¹

Figur 1. Sidas stöd till NBSAPs (antal insatser; totalt ingick 69 samarbeten med biologisk mångfald som huvudsyfte i analysen) inom olika områden definierade av NBSAP Accelerator Partnership¹². Den gröna balken visar antal insatser som enligt den tillgängliga informationen¹³ tydligt bedöms bidra till delar av NBSAP, medans den orangea balken föreställer insatser där det finns tydlig potential men otillräcklig information för att insatsen kan bedömas bidra till NBSAP.

¹¹ Sida's Helpdesk for Environment and Climate Change: Review of Sida's Biodiversity Support, 24 June 2025. Swedish University of Agricultural Sciences and University of Gothenburg.

¹² NBSAP Accelerator Partnership är ett globalt, multilateralt initiativ för att samordna och finansiera stöd till implementering av NBSAP. Sverige har blivit inbjuden att bli medlem i initiativet.

¹³ Analysen har hämtat information från projektdokumentet, insatsberedningen samt från OpenAid.

Urfolk och lokala samhällen (artikel 8j, åtgärds mål 22)

Sida arbetar med en rättighetsbaserad ansats¹⁴ inom stödet till biologisk mångfald och därmed bidrar till att stärka de övergripande principerna för KM-GBF:s genomförande, inklusive urfolks och lokala samhällens rättigheter och deltagande. Sida stödjer bland annat SwedBio:s arbete med artikel 8j som en del av den svenska delegationen för CBD. År 2024 hade SwedBio samarbete med 27 olika organisationer för att rättighetsinnehavare ska kunna delta meningsfullt i nationella, regionala och globala policyprocesser och beslutsfattande.¹⁵

Sida arbetar för urfolks och lokala samhällens rättigheter och egenmakt i flera regioner. Till exempel i Colombia arbetar Sidas partner Fondo Acción med både urfolks- och afro-colombianska samhällen för skydd och restaurering av ekosystem som är livsviktiga för människors försörjning och ekonomisk utveckling (till exempel mangroves), kultur och traditioner samt för hantering och minskning av risker för klimatrelaterade katastrofer.¹⁶

Kapacitetsutveckling (åtgärds mål 20, 21)

Sida arbetar långsiktigt med kapacitetsutveckling kring naturvård och hållbar förvaltning av naturresurser, vilket oftast inbegriper såväl klimat, föroreningar och cirkulär ekonomi. Partnerskap med till exempel FN:s utvecklings- och miljöprogram UNDP och UNEP, med svenska civilsamhällsorganisationer som We Effect och WWF Sverige samt med internationella organisationer som Oxfam bidrar till kapacitetsutveckling för lokala aktörer såsom myndigheter, civilsamhälle, privat sektor eller enskilda småbrukare. En viktig del av Sidas stöd till institutionell kapacitetsuppbyggnad går via svenska myndigheter för att nationella och lokala myndigheter i partnerländerna ska få bättre kapacitet att utveckla, genomföra och följa upp sina biodiversitetsplaner och hållbart förvalta sina naturresurser och ekosystemtjänster.

Till exempel arbetar Naturvårdsverket tillsammans med miljöministerier och andra relevanta myndigheter i flera länder i EU:s närområde (Ukraina, västra Balkan länderna) för EU-tillnärmning inom miljöområdet. Särskilt i Kosovo och Nordmakedonien har fokus varit på naturvård och förvaltning av skyddade områden. Naturvårdsverket har i flera år anordnat ett regionalt

¹⁴ Tillämpningen av en rättighetsbaserad ansats (Human Rights Based Approach, HRBA) är en av de övergripande principerna i KM-GBF.

¹⁵ SwedBio Programme for biodiversity & equitable development 2021-2024, insatsnummer: 61050195

¹⁶ Fondo Acción: Bioeconomy and Climate Action in Colombia. Insatsnummer 16464

kapacitetsutvecklingsprogram inom miljöområdet, EU Environment Academy, för deltagare från offentliga institutioner, akademi och civilsamhälle på västra Balkan.¹⁷

Marina områden och förvaltning (åtgärds mål 10)

Konventionen om biologisk mångfald har inom sitt program för marin och kustnära biologisk mångfald sedan länge arbetat med att beskriva ekologiska eller biologiskt signifikanta marina områden (Ecologically or Biologically Significant marine Areas, EBSA), särskilt i områden utanför nationell jurisdiktion. Dessa områden är särskilt viktiga för biologisk mångfald globalt. Då vissa av dessa EBSA-områden ligger utanför nationell jurisdiktion, faller de både under CBD och "UN Agreement on the Conservation and Sustainable Use of Marine Biological Diversity of Areas Beyond National Jurisdiction (BBNJ Agreement)". Under 2024-2025 bidrog Sida med expertkunskap i utredningen av BBNJ.¹⁸

Utfasningen av miljöskadliga subventioner (åtgärds mål 18) är centralt för att minska utsläppen, skydda naturresurser och biodiversitet och för försörjningen för miljontals människor. Sidas stöd till International Institute for Sustainable Development (IISD), för att stoppa skadliga subventioner och främja hållbart fiske, har bidragit till genomförandet av det globala avtalet "Agreement on Fisheries Subsidies", under ledning av Världshandelsorganisationen (WTO).¹⁹

Sida arbetar med att stärka hållbar förvaltning av marina och kustnära ekosystem inom ramen för det bredare arbetet med blå ekonomi. Exempelvis stödjer Sida den så kallade ProBlue-fonden tillsammans med andra givare vilket innebär att resultaten är ett uttryck för gemensamma insatser. ProBlue-fonden är en förvaltningsfond inom Världsbanken som syftar till att främja integrerad och hållbar utveckling av den blåa ekonomin. Inom ProBlue har analytiskt arbete och policy-dialoger bidragit till resultat på landnivå. Ett exempel är att projektet i Msimbazi-flodens avrinningsområde nu tillämpar en källa-till-hav-ansats. Programmet har även stött etablering av återvinningssystem och sopfällor, avlägsnat otillåtna soptippar och planerat långsiktiga avfallstjänster vilket har minskat havsföroreningar samt ökat säkerheten mot översvämningar i utsatta områden.²⁰

Jämställdhet (åtgärds mål 23)

¹⁷ Årsrapport för Naturvårdsverkets utvecklingssamarbeten 2024. Ärendedokument: 16/000922-32.

¹⁸ Skydd för biologisk mångfald i havsområden utanför nationell jurisdiktion. Betänkande av utredningen om biologisk mångfald i havsområden utanför nationell jurisdiktion. SOU 2025:36.

¹⁹ IISD Hållbarhetsstandarder 2024-2027, insatsnummer:16707

²⁰ ProBlue 2018-2030, Conclusion on Performance 2025, s. 5. Insatsnummer: 12107

Jämställdhet är ett prioriterat område för Sida och nödvändigt för fattigdomsminskning, hållbar utveckling och för en grön och rättvis omställning. Det är även en prioritet i konventionen för biologisk mångfald och KM-GBF. Av den finansiering som gick till biologisk mångfald 2024 (huvud- och delsyfte) hade drygt 71 procent integrerat mål relaterade till jämställdhet, som är en ökning jämfört med 2022 och 2023 (61 och 69,5 procent jämställdhetsintegrering).

Sida arbetar brett med jämställdhet och klimat- och miljöförvaltning både på land- och global nivå. Till exempel stödjer Sida Women's Environment & Development Organization (WEDO) som arbetar globalt för att visa på lösningar baserade på lika rättigheter mellan män och kvinnor, erfarenheter från gräsrotsnivå, samt statistik och evidens kring miljö och jämställdhet. Under 2024 gav WEDO stöd till 35 aktivister från olika länder att delta i nationella, regionala och globala möten, inklusive CBD, och ett av organisationens mål är att bygga kapacitet hos feministiska ledare och rörelser inom klimat och miljö. WEDO stödjer även lokala initiativ för naturrestaurering, klimattålig och regenerativ jordbruk och hållbar företagsutveckling.²¹

Mänskliga rättigheter och deltagande (åtgärdsområde 22)

Sida stödjer miljöförsvare i många delar av världen där de möter ökad hot och våld. Organisationer som stöder utsatta och marginaliserade gruppers tillgång till juridisk rådgivning och rättshjälp för att försvara tillgången till mark, vatten och andra naturresurser blir allt viktigare i många av Sidas partnerländer. Ett exempel är Bangladesh Environmental Lawyers Association (BELA)²², som arbetar med miljöskydd genom strategiska rättsliga åtgärder och opinionsbildning. BELA genomförde under 2024 omfattande utredningar av miljöbrott och samlade in viktig bevisning till stöd för rättsliga åtgärder och för att säkerställa genomförandet av domstolarnas miljöbeslut. BELA inledde under 2024 tretton nya miljöprocesser av allmänt intresse för att skydda våtmarker, skogar, kanaler och jordbruksmark från intrång, föroreningar och otillåten exploatering.²³

Inom den regionala Latinamerikastrategin har stödet via International Union for Conservation of Nature (IUCN)²⁴ till urbefolkningars skogsförvaltning hjälpt dessa att identifiera och hantera utmaningar och hot de möter när de försvarar sina rättigheter, sin mark och rätten till naturresurser. Detta har skapat synergier med strategins rättighetsmål, särskilt när det gäller genomförandet av det regionala Escazú-avtalet om skydd av miljöförsvare. Ett resultat av stödet är att IUCN

²¹ WEDO 2024 Annual Report Overview. Insatsnummer: 15009

²² BELA III (Defending Environmental Rights & Promoting Justice 2024-2027, insatsnummer:14910.

²³ BELA, Annual Progress Report 2024, 2025, s. 6-7.

²⁴ IUCN: Right-based conservation for indigenous people, insatsnummer: 15427

genomfört virtuella samråd med lokalbefolkningar och överlämnat resultaten av dessa till Economic Commission for Latin America and the Caribbean (ECLAC) som indata till genomförandet av den regionala handlingsplanen för mänskliga rättighets- och miljöförsvare (Regional Action Plan on Human Rights Defenders in Environmental Matters).²⁵ Sida har breddat sitt geografiska engagemang för miljöförsvare och, tillsammans med IUCN, tagit en ledande roll genom medverkan i ett regionalt Team Europe Initiative (TEI) som fokuserar på de fem stora skogarna i Mellanamerika.²⁶

Mobilisering av kapital (åtgärds mål 19)

Sida har under de senaste åren aktivt utforskat nya sätt att mobilisera kapital, inklusive privat finansiering, för skydd och restaurering av biologisk mångfald och ekosystem. Enligt KM-GBF:s åtgärds mål 19 ska finansiering mobiliseras från alla källor, inklusive inhemska, internationella, offentliga och privata resurser. Sida använder sig av bland annat EU-samarbete, utlysningssonder och offentlig-privata partnerskap (PPDP), men framför allt garantier. Sida bedriver strategisk dialog med utvecklingsbankerna och andra aktörer som till exempel Finance for Biodiversity Foundation, och stöder partnerländer i finansiella och policyreformer samt i utveckling och genomförande av NBSAPs.

Fram till slutet av 2024 hade Sida stöd till Biodiversity Credit Alliance (BCA) som syftar till att skapa ett ramverk av övergripande, vetenskapsbaserade principer för att vägleda utvecklingen av en marknad för krediter för biologisk mångfald. En viktig milstolpe var utvecklingen av Communities Advisory Panel till International Environmental Guardianship (IEG), ett formellt, medlemsbaserat organ som representerar ursprungsbefolkningar, lokalsamhällen och afro-ättlingar, och som förespråkar rättvis och etisk förvaltning av marknader för biologisk mångfald.²⁷

Sidas garantier avtalade mellan år 2020 och 2023, som har biologisk mångfald som ett delsyfte, förväntas mobilisera cirka 3,8 miljarder kronor under de kommande åren. Den huvudsakliga utlåningen under dessa garantier fokuserar på andra målområden såsom tillgång till fossilfri energi eller kvinnors ekonomiska egenmakt. Garantier för energieffektivitet eller fossilfri energi har en indirekt positivt påverkan på biologisk mångfald genom minskade föroreningar och miljöförstöring. Så kallade miljöpositiva investeringar har en direkt positiv effekt på miljöskyddet även om det inte alltid finns mätbara minskningar av utsläpp av växthusgaser eller energibesparingar. Dessa innefattar investeringar till ekologiskt jordbruk, vatten-, luft- och markskydd, återvinning, licensiering, konsulttjänster och planeringstjänster för att minska miljöföroreningar.

²⁵ IUCN, IUCN-Progress results 2024, November 2024, s. 1

²⁶ TEI Miljö rättigheter och miljöförsvare i Mesoamerika, insatsnummer: 16552

²⁷ BCA Annual Progress Report, UNDP, Enabling and Scaling up Nature-related Financial Disclosures, June 2025. Insatsnummer: 16624, ärendenummer: 24/000245.

Sida har sedan 2024 en stor miljögaranti för Amazonasregionen med Interamerikanska utvecklingsbanken IDB, som ska mobilisera upp till 469 miljoner USD för skogsvård och hållbar skogsförvaltning, hållbara och motståndskraftiga landskap och bioekonomi i Amazonasländer. Den första operationen inom samarbetet är en garanti på 155 miljoner dollar i Ecuador, som slutförde en skuldkonvertering (så kallad *debt-for-nature swap*) för att finansiera naturskydd i den ecuadorianska Amazonas. Modellen syftar till att förbättra förvaltningen av 4,6 miljoner hektar områden som redan är skyddade och skapa nya skyddade områden i 1,8 miljoner hektar skogar och våtmarker. Modellen förväntas också att skydda 18 000 kilometer floder, stärka klimatmotståndskraften och stödja människors välbefinnande. Programmet är resultatet av en deltagande samskapandeprocess med ursprungsbefolkningar, som utformades utifrån principerna om respekt för mångfald och för lokala förvaltningsstrukturer.²⁸

Det andra, nyare lånet inom Amazonasgarantin ska främja den socioekonomiska utvecklingen och utvecklingen av en bioekonomi i landsbygden i Surinam samt förstärka jämställdhet och tillgång till fossilfri energi.²⁹

Digital sekvensinformation (DSI) för genetiska resurser (åtgärds mål 13)

På COP16.2 i Rom i februari 2025 lanserades en multilateral "Cali-fond" för nyttodelning från företags användning av DSI för genetiska resurser, så att en andel av företags vinster kan gå tillbaka till bevarande av biologisk mångfald. CBD har nyligen tagit fram en vägledning till fonden och Sida fortsätter att följa upp hur privata sektor och fondens tänkta förmånstagare kan engagera sig och vilket stöd som behövs för att öka incitament för att investera i fonden.

4.3 Integrering av biologisk mångfald i andra områden

Sida ser potential att fortsätta att stärka arbetet för integrering av biologisk mångfald under flertalet arbetsområden, inte minst de relaterade till klimat och energi. Likaså finns goda möjligheter inom exempelvis marknads- och privatsektorutveckling, hållbart företagande, finansiella marknader, tryggad livsmedelsförsörjning, ökad produktivitet och hållbarhet inom jord- och skogsbruk och fiske samt stärkt ägande- och nyttjanderätt av mark och naturresurser (inklusive urfolks rättigheter). Sida fortsätter sitt arbete med kopplingen hälsa och sexuella och reproduktiva hälsa och rättigheter (SRHR) och miljö- och klimatförändringar. Genom stärkt kunskap inom organisationen och bland Sidas partners finns det goda

²⁸ IDB: Innovative, IDB-Supported Debt Conversion to Generate \$40 Million for Amazon Conservation in Ecuador, December 17, 2024.

²⁹ IDB project page: Bio-economy Empowerment in Suriname's Indigenous Communities through Access to Water, Energy and Telecommunications (Bio-SWEET), approved October 2, 2024.

möjligheter att fortsätta att stödja uppbyggnad av resilienta hälsosystem och påverkansarbete och kunskapsupphöjande aktiviteter inom bl.a. vatten, sanitet och hygien (WASH), nutrition, antimikrobiell resistens (AMR) kopplat till miljö, klimatförändringar och biologisk mångfald på gräsrotsnivå.

Integreringen av biologisk mångfald kan stärkas genom att beakta detta vid utformningen av strategiunderlag, operationalisering av strategier och på insatsnivå. Genom portföljanalyser på strateginivå kan insatser identifieras i vilka biologisk mångfald kan integreras som ett delmål.

Ekonomisk utveckling och handel

Sida har ökat sitt fokus på grön omställning, inte minst tack vare den fördjupade dialogen med Business Sweden och inom Team Sweden. Den nya tematiska strategin för hållbar tillväxt, grön omställning och utbildning 2025-2029 erbjuder möjligheter till att utforska nya sätt att arbeta med klimat, miljö, ekonomisk utveckling och handel, genom till exempel hållbara investeringar och gröna värdekedjor. Detta kommer att vara ett strategiskt fokusområde under 2026.

Inom den regionala strategin för Latinamerika har Sida gjort en innovativ ansats som bidrar till genomförandet av KM-GBF. Genom att engagera en rad olika aktörer för bevarande av biologisk mångfald inom produktionssystem och för att introducera ny teknik och finansieringslösningar för hållbart nyttjande av naturresurser, har en intressant modell utvecklats i början av 2024 genom ett samarbete med the Nonprofit Enterprise Self-Sustainability Team, (NESsT). Syftet är att genom investeringar i gröna värdekedjor skapa och upprätthålla jobb, generera lokal ekonomisk tillväxt och skydda miljön samt främja jämlikhet och inkludering av marginaliserade grupper som kvinnor och urfolk.³⁰ Ett mervärde av investeringsstödet är att det skapar möjlighet för företagen att ansluta sig till globala värdekedjor och marknader genom samarbeten med större företag som till exempel IKEA, vilket möjliggör ökad produktivitet och lokala sysselsättningstillfällen. Under projektets första månader har NESsT inlett samarbete med 14 företag i Colombia, Peru och Brasilien. Dessa företag har lyckats generera 326 nya jobb för utsatta människor, varav 53 procent av arbetstillfällena gått till kvinnor. Sex av dessa företag har även erhållit mentorskap från IKEA Social Entrepreneurship för att stärka strategi, processoptimering och standardisering av finansiella processer.³¹

Biologisk mångfald och hälsa

³⁰ NESsT -Strengthening green and equitable social enterprises, insatsnummer: 16559

³¹ NESsT, Program Results Briefing 2024, Januari 2025, s. 1-2

Biologisk mångfald och människors hälsa är nära sammanlänkade genom flera mekanismer som påverkar vår livskvalitet och välbefinnande. Sida arbetar integrerat tillsammans med International Centre of Insect Physiology and Ecology (ICIPE) med en så kallad One Health-ansats i Etiopien och Kenya som kopplar samman ekosystem, djur och mänsklig hälsa.³² Insatsen har stärkt kapaciteten att förebygga sjukdomar, förbättrat livsmedelssäkerheten och utvecklat metoder för att hantera invasiva främmande arter som hotar både ekosystem och folkhälsa. Insatsen har etablerat tvärsektoriella samarbeten mellan hälso-, miljö- och jordbruksmyndigheter samt integrerat genusperspektiv och rättighetsbaserade arbetssätt.

5. Synergierna med utökat och effektiviserat klimatbistånd

Sida eftersträvar ett holistiskt angreppssätt kring de sammankopplade utmaningarna relaterade till klimatförändringar och förlust av biologisk mångfald. Detta gäller både för interna processer och verktyg och för konkreta insatser till samarbetspartners och -länder. Av det samlade stödet till biologisk mångfald under 2024 bidrog 92 procent även till mål relaterade till klimat (utsläppsminskningar, anpassning och eller en kombination av båda), vilket visar tydligt hur sammankopplade dessa områden är. Av det klimatrelaterade stödet bidrog drygt 43 procent till mål relaterade till biologisk mångfald, vilket tyder på att det finns möjligheter för ännu starkare integrering av ekosystemansats i till exempel energiprojekt.

Genom att kombinera policyutveckling, kapacitetshöjande insatser och investeringar i innovation bidrar Sida till att öka tillgången till klimatfinansiering. Ett exempel är samarbetet med Vi-skogen, som driver en expertdesk med syfte att stödja utlandsmyndigheter i Afrika och dess partners med fokus på landbaserade utsläppsminskningsprojekt som samtidigt kan bidra till skydd och restaurering av ekosystem.³³

Sida identifierar och förstärker synergier med biologisk mångfald inom insatser som bidrar till klimatanpassning (till exempel för att säkra land, vatten- och havsbaserade livsmedelssystem och vattenförsörjning, och samtidigt skapa arbetstillfällen), utsläppsminskningar och grön och rättvis omställning. Inom jordbruksområdet finns goda möjligheter att bidra till mål kopplade till såväl biologisk mångfald, klimat och föroreningar som marknadsutveckling och jobbskapande.

Skogs-, havs-, och markförvaltning är nyckelområden för att minska och förebygga utsläpp från bland annat skogsområden, våtmarker och jordbrukslandskap. Dessa

³² One Health Project – icipe, Conclusion on Performance, s. 4-5. Insatsnummer: 16852

³³ Vi Agroforestry (2025) Information från hemsidan om Carbon expert desk.

landskap är samtidigt viktiga för biologisk mångfald. Till exempel Bolivia är bland de tio länder som påverkas mest av klimatförändringarnas negativa effekter och lider av allvarliga ekologiska problem som torka, översvämningar och skogsbränder.³⁴ Landet är också ett av de länder i världen där avskogningen är snabbast och har därmed också en av världens högsta nivåer av utsläpp av växthusgaser per capita.³⁵ Under 2024 har skogsbränder förstört runt 14 miljoner hektar, vilket överträffar alla historiska siffror. Flera projekt med partners Nativa, FAN69 och Conservation International har varit starkt inriktade på att konsolidera ”Conservation Mosaics” - en samling skyddade områden som behandlas som en helhet.³⁶ Bland de viktigaste resultaten kan nämnas inrättandet av det skyddade området Greater Manuparé (som färdigställer ”Conservation Mosaics” som täcker nästan 10 miljoner hektar i bolivianska Amazonas), samt stöd för efterlevnad av planer för förvaltning, kontroll och övervakning av skyddade områden. Inom ramen för ett EU-samarbete har mer än 40 samhällen stärkts i hanteringen av skogsbränder.³⁷ Med tanke på den allvarliga situationen under 2024 med skogsbränder är det viktigt att lyfta fram den strategiska roll som Sverige och dess partner har spelat i att Bolivias regering till slut deklarerade nationell katastrofsituation.

Naturbaserade lösningar för klimatanpassning och utsläppsminskning (åtgärds mål 8, 11 och 12)

Naturbaserade lösningar (NbS) – till exempel restaurering av mangroves, grön urban infrastruktur eller agroforestry – främjas för att kunna hantera de sammanlänkade kriserna med förlust av biologisk mångfald och klimatförändringar. Naturbaserade lösningar kan spela en betydande roll för fattigdomsminskning genom att bekämpa sociala, ekonomiska och miljörelaterade utmaningar när de utformas och tillämpas i enlighet med relevanta standarder och riktlinjer.³⁸

Enligt en granskning av Sidas stöd till biologisk mångfald som Sidas Helpdesk för miljö och klimat gjorde i 2025 använder 36 procent av insatser med biologisk mångfald som huvudsyfte sig av NbS. Ytterligare potential för applicering av NbS

³⁴ Enligt German Watch, Global Climate Risk Index 2021, sid 2.

³⁵ Malky, Anderssen, Gonzales, Bolivias väg mot netto-nollutsläpp: Investeringsbehov, utmaningar och möjligheter, 2022., sid1, Insatsnummer: 15694

³⁶ CI Bolivia (2022-25): Skogsförvaltning och biologisk mångfald, Insatsnummer: 15206, sid 2; Nativas stöd för Great Landscape, Insatsnummer: 15957, sid 2-3; Kärnstöd FAN, Insatsnummer: 15058

³⁷ Sida, Adaptación al Cambio Climático a través de Cuencas, Bosques y la Gestión del Riesgo de Desastres y Gobernanza, första rapporten 2023-2024 EU-delegering Bolivia, 2024, sid 43, Insatsnummer: 16497, sid 2-3

³⁸ Sida: Nature-based Solutions – Optimising Benefits and Avoiding Risks. Technical Note, October 2024; Sida: Evidence Brief – Nature-Based Solutions, October 2024.

finns i 78 procent av insatser som inte nämner NbS.³⁹ Sidas globala stöd till organisationer som IUCN, Stockholm Environment Institute (SEI) och WWF Sverige bidrar till främjandet av NbS på policynivån, kapacitetsutveckling samt implementering av konkreta program. Regionalt och på landnivå arbetar Sida med flera NbS-insatser i alla geografiska regioner, med särskilt fokus på hållbar stadsutveckling, katastrofriskreducering (DRR) i kustområden och förvaltning av vattenresurser, samt jord- och skogsbruk.

Insatsen *Powering Resilience* bidrar till tydlig synergi mellan klimat och biologisk mångfald i Demokratiska republiken Kongo (DRC).⁴⁰ Landet har en av Afrikas högsta nivåer av biologisk mångfald och dess skogar står för omkring 8 procent av världens kolförråd. Samtidigt utgör den snabba skogsförlusten, orsakad bland annat av klimatförändringar och gruvdrift ett allvarligt hot mot både ekosystem och samhällets försörjning.⁴¹ Effekterna drabbar särskilt kvinnor och flickor som i landsbygdsområden ofta ansvarar för livsmedel, vatten och energi och därmed påverkas direkt av förändringar i tillgången på naturresurser. Trots dessa utmaningar spelar kvinnor, särskilt kvinnor i gruvsektorn som utgör upp till hälften av arbetskraften, en central roll i att bygga lokal ekonomisk resiliens. Projektet fokuserar därför på att stärka deras ledarskap och inflytande i arbetet med klimatanpassning och ekosystemförvaltning.

Policyanpassning

Sida strävar efter ökad policykoherens mellan klimat (Parisavtalet) och andra områden, inklusive biologisk mångfald. I analysen över Sidas biodiversitetsportfölj (biologisk mångfald som huvudsyfte) kom Sidas helpdesk för miljö och klimat fram till att nästan alla insatser gör kopplingar till klimatanpassning och utsläppsminskning, och ungefär hälften till katastrofriskreducering, men direkta policykopplingar (till NDC, NAP eller Sendairamverket för katastrofriskreducering) är mindre systematiska (Figur 2).⁴²

Även nexus mellan humanitärt, utveckling och fred kräver ett ökat samarbete och samordning mellan utvecklingssamarbetet och det humanitära, eftersom det är både dyrare och ineffektivare att agera sent istället för att förebygga katastrofer tidigt, bygga motståndskraft och stödja starka och demokratiska institutioner. Fredliga samhällen förutsätter hälsosamma ekosystem, klimatstabilitet samt respekt för

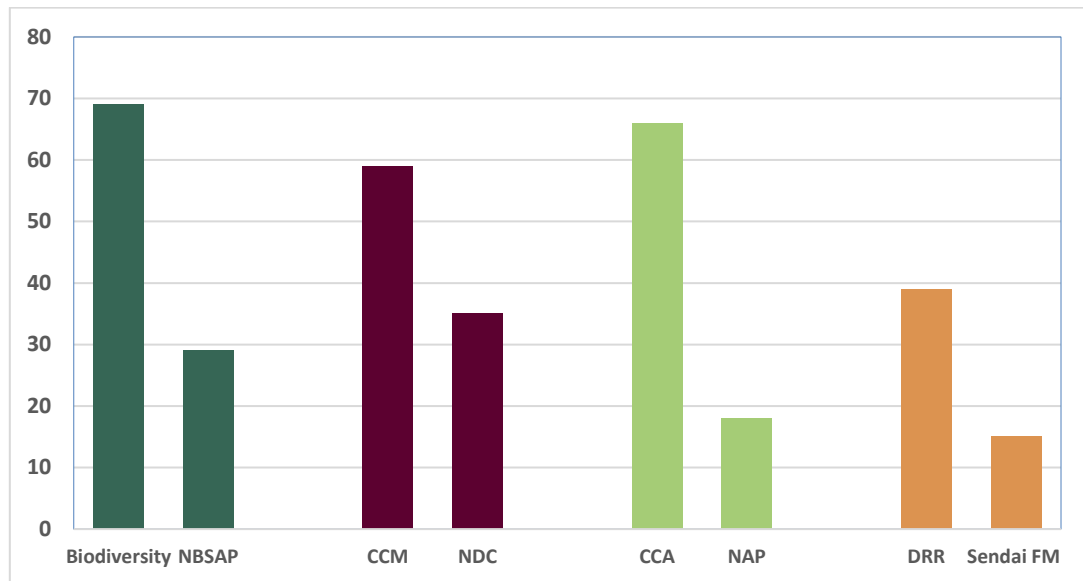
³⁹ Sida's Helpdesk for Environment and Climate Change: Review of Sida's Support to Nature-based Solutions, Helpdesk assessment 26 June 2025. Swedish University of Agricultural Sciences and University of Gothenburg.

⁴⁰ IMPACT Powering resilience: Adapting to climate change in mining communities, insatsnummer: 16386

⁴¹ UNEP, UNEP Study Confirms DR Congo's Potential as Environmental Powerhouse but Warns of Critical Threats, 7 augusti 2017, Story: Disasters & conflicts.

⁴² Sidas Helpdesk for Environment and Climate Change: Review of Sida's Biodiversity Support, 24 June 2025. Swedish University of Agricultural Sciences and University of Gothenburg.

mänskliga rättigheter, jämställdhet och ekonomisk jämlikhet. Sidas arbete för både klimat och miljö och de andra tematiska områdena eftersträvar därför alltid en systemansats för att öka effektivitet och nå hållbara resultat.

Figur 2. Antal insatser som adresserar biologisk mångfald, utsläppsminskning (CCM), anpassning (CCA) och/eller katastrofriskreducering (DRR) samt antal insatser som länkar till respektive policyinstrument (NBSAP, NDC, NAP, Sendairamverket för katastrofriskreducering). Totalt 69 insatser med biologisk mångfald som huvudsyfte ingick i analysen.

Sammantaget visar analysen att Sida redan har en stark grund för att förena arbete mellan klimat och biologisk mångfald. Samtidigt finns det behov av att stärka kopplingen till globala internationella ramverk i planering och rapportering. Detta ligger i linje med Sidas övergripande arbete under 2025, där myndigheten har intensifierat sina insatser för att utöka och effektivisera klimatbiståndet i enlighet med Parisavtalet. Arbetet med policykopplingar (NDCs, NAPs, NBSAPs) rör sig mot en mer integrerad ansats och en tydlig ambition av att göra klimat- och miljöinsatser mer sammanlänkande.